

בשמן זית בלבד

נתיבי עם סימן רסד

בשולחן ערוך סימן רסד סעיף מובאת המלצה להדליק את נרות השבת בשמן זית: "שמן זית מצוה מן המובחר". ועל כך מגיב נתיבי עם: "בירושלים נהוג בין הספרדים להדליק נר של שבת רק בשמן זית. על פי מה שמובא במחזיק ברכה (=במחב"ר של גאון עוזנו החיד"א ז"ל). דבמקום ששמן זית מצוי צריך להזהר בו. "והוא מוסיף "ובארץ ב"ה מצוי תמיד שמן זית".

מוכרים לי רבים וטובים שמקפידים על הדלקת נר של שבת בצלוחית (עששית) עם שמן זית, אשר בה נתונים מים כדי להגביה את גובה הלהבות. וממילא בכלות השמן שהדליק את הפתילה יכבה הנר. כמות השמן היא הקובעת משך הקיום של אור הנר.

את הפתילה היינו עושים במלאכת יד פשוטה מצמר גפן: כעין גולה שבראשה אנך קטן של צמר הגפן, שאותו השחלנו בפיסת קרטון, שבלבה חור מתאים..

זכור לי מילדותי שהאמא היתה שולחת אתי בכל ערב שבת כוס של שמן זית לבית הכנסת עבור נרות השבת, שהשמש מר קובי ז"ל היה מיטיב לקראת שבת. האבא דאג למלאי "בלתי נדלה" של שמן זית, בחביות בית הבד. היו לנו שבע חביות כאלה מלאות שמן זית גלמי וב"ה לא חסר לנו אף פעם שמן זית בכל מצב של צנע שהיה.

השולחן ערוך מוסיף בסימן רסה סעיף ד': ומכל מקום מותר ליתן מים בעששית, שמדליקים בה בערב שבת, כיון שאינו מתכוון לכיבוי אלא להגביה השמן. ההגה מוסיף י"א משלו: ויש אומרים אפילו מתכוון לכיבוי שרי. בנתיבי עם מאמץ את ההגדרה של גרם כבוי. בבאור הלכה כתב דבשבת גופא היתר בגרם כבוי אינו אלא במקום פסידא (הפסד)...אבל בערב שבת שרי גם בלא פסידא. וממשיך למסקנה הלכתית אחרת: "ועל פי זה התירו סדור של שעון שבת מערב שבת שיכבה בשעה מסוימת....ולסידור שעון חשמלי שיחזור וידלק בשבת גופא אסר הראשון לציון (משפטי עוזיאל) ובכל זאת כתב "שרבים וגדולים התירו אינו מוחה ביד המתירים ועכשו נתפשט ההיתר הזה כמעט ברוב בתי הכנסיות ויש להם על מה שיסמוכו".